

Kommunstyrelseförvaltningen
Samhällsutveckling
Strategisk planering
Erik Andersson

Samrådsredogörelse: **Ortsanalys Dalarö**

Förslag till Ortsanalys Dalarö har varit utsänt på samråd under tiden oktober-november 2008.

En sammanställning av samtliga inkomna synpunkter, med anledning av samråd Ortsanalys Dalarö, finns i sin helhet redovisade i särskilt dokument.

I detta utlåtande är synpunkterna sammanfattade samt åtföljs av Dalaröberedningens kommentarer. I slutet av samrådsredogörelsen finns en förteckning över de instanser som ej inkommit med yttrande under samrådet.

Statliga och regionala instanser

AB Storstockholms lokaltrafik

Föreslår att ny bostadsbebyggelse lokaliseras inom gångavstånd till busstrafik. SL planerar se över resandet på linjerna 839 och 869 i förhållandet till utbudet under 2009. SL kommer att ta upp frågan om krav på passning mellan försenade pendeltåg och linje 839 med Busslink. Anser det finns behov av breddning av Smådalarövägen, då dagens bredd förhindrar möte mellan bussar vilket lett till anpassning av tidtabeller som då inte synkar med skoltider vilket i sin tur har lett till klagomål.

Regionplane- och trafikkontoret

Anser att ortsanalyser kan vara ett bra verktyg och utgöra ett av flera planeringsunderlag samt att det är positivt att Haninge kommun tagit detta initiativ. Avstår dock från att lämna synpunkter på Ortsanalysen.

Statens fastighetsverk

Anser att den beskrivning som rapporten ger beträffande Dalarö upplevs som saklig och väl underbyggd varför inga invändningar finns.

Södertörns Brandförsvär

Tycker det är positivt att det i denna typ av handling tas upp att trafiksystemet bör förbättras på vissa ställen. Har i övrigt inga åsikter om denna ortsanalys.

Vägverket

Vägverket välkomnar ett sådant dokument där man samlar ortens förutsättningar och belyser dessa utifrån ett helhetsperspektiv. Detta kan vara användbart för kommunen som ett framtida planeringsverktyg då en heltäckande bild över Dalarö ges. Det är viktigt att tydliggöra både "starka och svaga sidor" som orten har och därmed tillvarata den kunskap som fås så orten kan fortsätta stärkas och utvecklas i framtiden.

Waxholmsbolaget

Påpekar Dalarös vikt som replipunkt för trafiken till Ornö samt öarna väst och öst om Ornö. Här nämns att samarbetet med Ornöfärjan skulle gå förlorat om inte färjan och

Waxholmsbåten anlöper samma replipunkt. Beskriver även problemen med parkerade bilar vid Hotellbryggan som hindrar godstransporternas framkomlighet samt ibland läggande av landgång på ett sätt som ger en säker ilandstigning för passagerarna. Föreslår att kommunens kaj skulle höjas och breddas för att skapa en lång och bred kaj som skulle vara tillräcklig för samtliga nyttjare att samsas vid.

Dalaröberedningen:

Noterar att samtliga regionala och statliga instanser som inkommit med yttrande, är positiva till Ortsanalysen för Dalarö.

I samband med kommande utredningar och planläggning av ny bebyggelse, vägar och andra anläggningar kommer mer ingående diskussioner, med samtliga berörda regionala instanser, att föras. De framförda synpunkterna kommer då att beaktas.

Kommunala nämnder, förvaltningar och bolag

Barn- och utbildningsnämnden

Förvaltningens uppfattning är att de förändringar och anpassningar som gjorts de senaste åren på Dalarö har skett i samråd med berörda parter och att lokalresurserna väl svarar mot behoven kommande år både avseende förskolan och grundskolans åk F-9. Förvaltningen har dock för framtiden tagit till sig de negativa signaler som berör BUF:s verksamhetsområden.

Kultur- och fritidsförvaltningen

Har inte något att invända mot eller yttra oss om, vad gäller samråd: Ortsanalys Dalarö.

Äldreomsorgsnämnden

Tycker att rekommendationerna behöver breddas avseende Dalarös utveckling före de äldre. Till exempel saknas äldre i uppräknade grupper med behov av mötesplats. Nämnden tycker att boendet centralt skall ses behovsstyrt och inte åldersstyrt för att undvika ålderssegregation. Slutligen vill nämnden framhålla behovet av att samtliga trappor ses över både vad gäller framkomlighet för barnvagnar men också drift och underhåll. Det kan även finnas behov av sittplatser i anslutning till trappor för äldre att vila vid.

Miljönämnden (Underhandsyttrande från AU)

Anser analysen väl genomarbetad. Konstaterar att många frågor och problem som tas upp är kända sedan tidigare men att det är positivt att dessa belyses på ett väl genomarbetat sätt.

Framför att den centrala delen av Dalarö inte tål mer biltrafik varför möjligheten att utöka kollektivtrafiken bör ses över.

Dalaröberedningen:

Anser det bra att ansvariga nämnder tar till sig framförda synpunkter i syfte att förbättra sig ytterligare. Vad gäller planering av boende och mötesplatser så instämmer beredningen i att dessa inte skall bidra till åldersegregation. Vad avser drift- och underhåll av bland annat trappor så föreslår beredningen att Stadsbyggnadsnämnden bör ges ett sådant uppdrag. Då det gäller kollektivtrafikförsörjningen av Dalarö så har kommunen kontinuerliga kontakter med SL i vilka behoven framförs. Beredningen har föreslagit att Stadsbyggnadsnämnden bland annat ges i uppdrag att utreda hur Hotellbryggan ska utvecklas samt inleda planlägningsarbete för ett växande och långsiktigt hållbart Dalarö. I dessa uppdrag har naturligtvis kollektivtrafikförsörjningen en viktig roll.

Föreningar, intresseorganisationer och politiska partier

Villaägarna Haninge- Tyresökretsen

Ser positivt på den vidtagna analysen. Avvaktar med ytterligare synpunkter i avvaktan på fortsättningen och mer konkreta förslag att ta ställning till.

Dalarö fastighetsägareförening, DFF

Understryker att DFF ser ortsanalysen som ett välkommet och intressant initiativ från Haninge kommun. Även om de synpunkter som kommit fram i sak är rätt välbekanta för Dalaröborna ligger det ett värde i att de kommit på pränt. Själva processen, dialogen, är också värdefull genom att hjälpa till att strukturera diskussionen på orten.

Samtidigt finns en ibland välgrundad oro för att långvariga och breda processer i praktiken kan medföra onödig senareläggning av konkreta ärenden.

Anser att Ortanalysen ger en allmän bild av hur Dalaröborna ser på sin ort och innehåller många önskemål, men strängt taget inga förslag som DFF kan ta ställning till.

Dalaröberedningen:

Beredningen har tagit till sig den oro som framförts och lämnar förslag på ett flertal uppdrag som både är av karaktären åtgärder vilka förhoppningsvis relativt snart kommer att märkas på Dalarö men också sådana som är av mer strategisk betydelse vilket förhoppningsvis visar på kommunens ambitioner med att gå Dalaröbornas utvecklingsvilja tillmötes.

Övriga

Tomas Dock (Ordf. Holmdalens samfällighetsförening)

Har som yttrande bilagt ett tidigare till SBN inskickat brev rörande planläggning och exploatering av Holmdalsområdet. Där det framgår att föreningen är positiva till planläggning och utbyggnad av kommunalt VA i området på Smådalarö.

Olle Dolk

Framför synpunkt om vikten av att föreningarnas synpunkter på kommande utveckling bör beaktas som starka intressen i utvecklingsfrågor, samt anser att det bör finnas en samordnare inom kommunen som skall utgöra ett bollplank gentemot föreningarna.

Staffan och Birgitta Engblom

Instämmer i beskrivningen att bilar kör för fort på Odinsvägen och på småvägarna och föreslår hastighetsnedsättning samt farthinder. De vill att färjehamnen skall flyttas från hotellbyggnaden. Tycker att vägbelysningen är ful och föreslår vita lampor. I övrigt så vill de slå vakt om Dalarös charm varför de inte vill se någon mer bebyggelse utöver att de befintliga sommarstugorna byggs om till permanentus. Vill att kommunen arbetar för fler direktbussar till Gullmarsplan.

Avslutningsvis framför de att Dalarödialogen varit ett mycket bra initiativ.

Gunilla Fardelius

Instämmer i att Dalarö bör växa och att detaljplanläggning bör påbörjas omgående samt att ny vattenledning byggs. För äldre föreslås seniorlägenheter centralt på Dalarö. Vidare föreslås en analys om även boendeformen trygghetsbostäder är möjliga och kommer efterfrågas. Pekar på särskilt behov av träffpunkt för de äldre.

Avsaknaden av hembygdsgård framförs. Instämmer i behov av upprustad Fiskehamn samt flytt av gästhamnen till densamma. Samtidigt med förtätning av de sk. sommarstugeområdena behöver samhällsservicen byggas ut och detta sker lämpligen i anslut-

ning till dessa nya bostadsområden. Utbyggnaden kommer medföra ökat behov av busstrafik både till Handen och Gullmarsplan. Lyfter fram barnens och ungdomarnas behov av träffpunkt och bostäder som betydelsefull för Dalarös framtid. Framför utöver detta också en handfull förslag till förändringar som hon anser bör göras snart.

Anders Forvass

Anser att kommunen i första hand, bättre skall ta hand om dem som redan äger en fastighet på Dalarö. Först därefter bör man eventuellt diskutera en utbyggnad för fler bostäder. Håller med till 100 % rörande slutsatsen att Hotellbryggan behöver utvecklas för att skapa en attraktivare och mer välkomnande entré och mötesplats. Håller även med till 100 % i slutsatsen om att brister i trafiksäkerheten är ett stort problem, som dessutom leder till andra oönskade effekter. Instämmer till fullo i slutsatserna rörande bygglovshantering, undermåliga kommunkontakter och kommunens relativt små satsningar på skärgården och Dalarö. Påpekar att de avsaknad av restauranger av bättre kvalitet och för få avgångar med Vaxholmsbåtarna är självklara i en marknads ekonomi där jämvikt råder mellan utbud och efterfrågan.

Kurt Gustavsson

Lämnar förslag på minskning av busstrafiken till hotellbryggan samt exempel på bristande bemötande hos tjänstemän och politiker vid framförande av trafiksäkerhetssynpunkter.

Kjell Hedström

Anser att ortsanalysen som helhet är bra. Men delar dock inte alla synpunkter ordagrant. Tycker även att processen har varit bra där alla som velat delta har beretts möjlighet och kunnat framföra sina synpunkter. Detta har resulterat i att många fler än de som normalt deltar i opinionsbildning på Dalarö har varit delaktiga. Slutligen anser han att det är viktigt att inte ändra slutsatserna i ortsanalysen baserat på de synpunkter som nu kommer fram i efterhand samt att föreningar såväl som privatpersoner får möjlighet yttra sig i nästa skede när resultaten skall omsättas i konkreta förslag.

Elisabeth Lindmark

Är förvånad och upprörd över att inte Malmgården nämns i Ortsanalysen. Anser att de äldres situation inte beaktats tillräckligt t.ex. behov av seniorbostäder, trygghetsbostäder samt malmgårdens utvecklingsbehov. Saknar även synpunkter rörande tillgång till vårdcentral och läkare.

Richard Lindström

Initiativet till en bred dialog med alla berörda och intresserade personer är lovvärd. Anser att de flesta frågeställningar rörande Dalarö är utomordentligt väl belysta och beskrivna och att det egentligen finns ingenting att tillägga därutöver. Är dock något förvånad att dalaröborna är nöjda med utbudet av service och handel samt någorlunda tillfreds med arrangerade årsevenemang. Med utgångspunkt i Ortsanalysen torde det då mest handla om prioriteringar då allmänna medlen inte räcker till samtliga önskemål. Han föreslår därför nya bostäder, investering i samfärdsmedel och mötesplatser samt en ”facelift” av främst hamnområdet som extra prioriterade. Tycker att nybyggnation bör få utrymme att gestalta den tid vi nu lever i med anpassning till de värden som omgivande miljö och dess kulturhistoria ställer krav på. En dynamisk arkitektur med utgångspunkt från elementen vatten och luft i kombination med ljus och marin futurism skulle nog upplevas positivt.

Gunilla och Gösta Maijgren

På ett tydligt sätt är det mesta av synpunkter och behov i den mycket välgjorda ortsanalysen klarlagda. Vill dock poängtera behovet av en rejäl förändring av Fiskarhamnen för att kombinera behoven av gästhamn och småbåtshamn för de boende på öarna. Vill förbjuda tyngre trafik till färjan kanske de som väger > 3.5 ton när ett alternativt färjeläge anlagts vid Karlslund/Ösbybro. Förslaget av flytt till Askfatet bör avskrivas. Varannan tur skulle då trafikera Dalarö och varannan Karlslund. Instämmer i att hastigheten på ett antal vägar är allt för hög och föreslår därför fartdämpare på dessa. Motsätter sig en förfulning av området Lyngsåsa enligt ”specialplan” med punkthus högre än omgivande bebyggelse.

Georg Norman

Anser att analysen känns mer som en önskelista än en analys. Att en del påståenden borde nyanseras. Önskemålet om fler båtplatser bör belysas med hänsyn till faktiska förhållanden. Synen på färjans placering borde vara mindre partisk och de fritidsboende därför borde tillfrågas. Slutsatsen rörande inriktningen att Dalarö skall växa bör motiveras bättre. En tydligare slutsats om behov av kommunal framtidsplanering med hållbart och miljömedvetet perspektiv tillförs. En klar prioritering av de kringboendes trafikmiljö skall göras i samband med åtgärder som leder till ökad trafikintensitet.

Lars-Olof Oldén

Tycker att ortsanalysen är bra genomförd och att de resultat som redogörs för i de fem punkterna i *Sammanfattning och Rekommendationer* är bra och entydiga, även om dessa sammanfattningar inte innehåller något nytt. Vill nu att kommunen visar handlingskraft och genomför åtgärder i linje med dessa sammanfattningar och rekommendationer. Föreslår därför att ett sex stycken arbetsgrupper tillsätts med en sammansättning bestående av representanter från kommunens olika nämnder kanske med hjälp av konsulter och med lämpliga personer från Dalarö inkl. Dalarö kultur- och föreningscentrum. Arbetsgrupperna skall utarbeta konkreta förslag som sedan skall genomföras. Avslutningsvis betonas att arbetet med vattenförsörjningen behöver forceras samt att frågan om färjeläget en gång för alla måste slå fast att det skall ligga kvar i Dalarö vid hotellbryggan, stryk förslaget om att förlägga det i Askfatshamnen eller någon annanstans i överskådlig framtid.

Erik Peterson

Motsätter sig följande fem saker, att kommunen upphäver gällande stadsplan, att bygglov beviljas för uppförande av nio flerbostadshus på Dalarö 6:30, att kommunen utökar antalet gästplatser i Askfatshamnen och Fiskarhamnen med ett antal pontoner, att kommunen genomför satsningar i syfte att marknadsföra Dalarö med avseende på turism bil eller båtturen, att kommunen som följd av ökad invandring ändrar den socioekonomiska sammansättningen inom Dalarö stadsplanelagda område. Yrkar att kommunen utökar antalet parkeringsplatser på torget. Avslutar med en slutsats ” Vi boende på Dalarö och våra villor är inga utställningsföremål, vilka skall beglos av folk, om vilka vi intet vet”

Per Smedberg

Anser att diskussionen om att knyta ihop mötesplatser som Torget, Hamnen och sporthallen/Askfatshamnen och kanske även Schweizerbadet är väldigt viktig. Tycker att slutsatsen om stora tomter inte gäller centrala Dalarö där det finns många små tomter däremot på Smådalarö är slutsatsen giltig.

Tycker att man skall skapa egna gångstråk åtskilda från de stora vägarna som exempel nämns gångvägen mellan kanalbron mot Smådalarö efter Vadviken, dock saknas belysning vilket inskränker användandet.

Ger förslag på olika cykelleder till Dalarö som skulle kunna tas tillvara och göras mer allmänt tillgängliga bl.a. längs gamla landsvägen och från Tyresta mot Sandemar.

Tycker att även Smådalarövägen bör nämnas som en väg med alldeles för hög hastighet. Tycker slutsatserna i omgivningskapitlet är mycket bra. Stödjer slutsatsen om en ny båtförbindelse med Stockholm morgon och kväll. Avslutar med att konstatera att som Dalaröbo sedan 15 år kan han ställa sig bakom de flesta slutsatser.

Vivian Stritzke

Anser att planering för mer biltrafik i form av mer parkeringsplatser centralt inte är förenligt med ambitionen att bevara det lilla samhällets pittoreska karaktär.

Även planering för ett växande Dalarö kommer att innebära mer biltrafik och olägenheter i form av buller och parkeringsproblem.

Vill att hastigheterna skall begränsas på Baldersvägen, Berghamnsvägen och Odinsvägen. Kanalbron med tillhörande korsning och omgivning är oerhört överdimensionerad helt bortglömd. Platsen är opassande för ett första möte med Dalarö men har en outnyttjad potential och skulle kunna bli ett efterfrågat utflyktsmål med rätt åtgärder.

Tycker inte att båtplatserna skall bli fler utan istället begränsas till att öronmärkta platser för enbart Dalaröbor. Argumentet för detta är att begränsa biltrafiken samt minska negativ miljöpåverkan. Framför ett antal tankar till åtgärder omfattande båtplatser, återvinningsstationer, vägars utformning vid Kanalbron, Färjetrafiken, Busstrafiken, Ica-butiken.

Tom Wallin

Inleder med att uttrycka sin uppskattning av att haninge kommuns ledning genom detta samråd försöker utröna de mest berördas synpunkter inför ev. kommande beslut. Skulle gärna se att den gällande planen bifogades ortsanalysen då det hänvisas till denna på flera ställen. Instämmer i kritiken mot störande inslag i bebyggelsen som Dalaröhöjden och Askfatsberget. Anser att även Askfatshamnen förfulats i samband med byggande av Idrottshallen. Saknar beskrivning av Malmgården, som en av regionens absolut bästa äldreboenden och behovet av fler platser, under viktiga slutsatser. Saknar beskrivning av hemsjukvårdens resursbehov.

Påtar Schweizerdalens tomtägareförenings viktiga roll i Dalarö och vikten av att föreningen får delta i de flesta utvecklingsplaner för Dalarö.

Föreslår att en kommande utredning av färjeläget studerar ett färjeläge för biltrafik till Karlslundområdet och en snabbgående passbåt till hotellbryggan som har passning till bussen på både Dalarö och Ornö.

Utredning av hyreslägenheter till rimliga priser bör göras med hänsyn till efterfrågan bland unga och gamla. Vill att lokalt apoteksombud om möjligt återinförs.

Mia Wahlström

Tycker att rapporten är rättvisande på de flesta punkter. Vill dock tillägga på minus-sidan att inget nämns om att det finns två förskolor, där föräldrakooperativet har en alldeles utmärkt verksamhet. Efterlyser mer småbarnsanpassade lekplatser till alla.

Fler ramper till samtliga trappor på Dalarö för att möjliggöra en barnvagnspromenad på hela byrundan. Tackar avslutningsvis för en välskriven och fyllig rapport.

Dalaröberedningen:

Beredningen föreslår att Kommunstyrelsen ges i uppdrag att inleda planläggningsarbete för ett växande och långsiktigt hållbart Dalarö. I detta uppdrag är det naturligt att tänka sig ett inledande skede i vilket det studeras vilka områden och i vilken ordning/etappvis som Dalarö bör planläggas/byggas ut. I arbetet är det en självklarhet att berörda föreningar och fastighetsägare bereds möjlighet till deltagande i processerna. Planläggningsarbetet kommer att innefatta en mängd olika delstudier som trafikförsörjning, miljö, bebyggelselokalisering och -typer, service, behov av omsorg för både barn och äldre med mera.

Instanser som ej inkommit med yttrande**Statliga och regionala instanser**

Busslink AB Handen
Lantmäterimyndigheten
Länsstyrelsen i Stockholms län
SRV Återvinnings AB
Svenska Turistföreningen

Kommunala nämnder, förvaltningar och bolag

Brottsförebyggande rådet - BRÅ
Handikapprådet
Haninge marknadsförings- och lokaliseringsbolag AB
Pensionärsrådet
Socialnämnden
Stadsbyggnadsnämnden
Tornberget AB
Ungdomsrådet

Föreningar, intresseorganisationer och politiska partier

Centerpartiet
Folkpartiet
Friluftsförbundet
Kristdemokraterna
Miljöpartiet
Moderata Samlingspartiet
Socialdemokratiska partiet
Dalarö PRO
Dalarö – ornö – utö församling
Dalarö Dansförening
Dalarö Fiskeklubb
Dalarö Sjöscoutkår
Dalarö tennisklubb
Dalarö konst- och hantverksförening
Spiruddens Båtklubb SBK
Dalarö företagarförening
Dalarö Sportklubb
Dalarö hembygdsförening
Dalarö Båtklubb Askfatshamnen
Södra skärgårdens intresseförening
Schweizerdalens tomtägareförening

Ornöfärjans samfällighetsförening
Ornö Skärgårds Intresseförening
Dalarö kultur- och föreningscentrum

Företag och stiftelser

Haninge bostäder AB

Locum

Sjöräddningen ssrs

Ornö Sjötrafik

Skärgårdsstiftelsen

Övriga

Dalarö skola